

Repertoriumnummer 2017 /
Datum van uitspraak 20 APR 2017
Rolnummer A/17/00206
<input type="checkbox"/> Niet aan te bieden

## Uitgifte

Uitgereikt aan	Uitgereikt aan	Uitgereikt aan
op €	op €	op €

**Nederlandstalige Rechtbank van Koophandel Brussel**

Vonnis

Kamer van de voorzitter  
Vordering zoals in kort geding

Aangeboden op
Niet te registreren

**In de zaak van:**

De vennootschap naar Oostenrijks recht Bombardier Transportation Austria GmbH & Co. KG, met maatschappelijke zetel te 1220 Wien, Hermann-Gebauer Strasse 5 (Oostenrijk);

De naamloze vennootschap Bombardier Transportation Belgium NV, met maatschappelijke zetel te 8200 Brugge, Vaartdijkstraat 5 en met ondernemingsnummer 0405.129.408;

Hierna gezamenlijk: "Bombardier"

Eisende partijen

De vennootschap naar Oostenrijks recht Bombardier Transportation Austria GmbH, met maatschappelijke zetel te 1220 Wien, Hermann-Gebauer Strasse 5 (Oostenrijk);

Hierna: "Bombardier GmbH"

Vrijwillig tussenkomende partij

Die allen worden vertegenwoordigd door meester Tom Heremans en meester Lisbeth Depypere  
Advocaten te 1170 Brussel, Terhulpesteenweg 178

**En:**

De vennootschap naar Spaans recht Construcciones y Auxiliar de Ferrocarriles S.A., met maatschappelijke zetel te 20200 Beasain, C/ José Miguel Iturrioz 26, Spanje;

Hierna: "CAF"

Eerste verwerende partij

Die wordt vertegenwoordigd door meester Christophe Ronse

Advocaat te 1000 Brussel, Havenlaan 86C, bus 414

De Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn, publiekrechtelijk vormgegeven extern  
verzelfstandigd agentschap, met maatschappelijke zetel te 2800 Mechelen,  
Motstraat 20 en met ondernemingsnummer 0242.069.537

Tweede verwerende partij

Die wordt vertegenwoordigd door meester Pieter Callens  
Advocaat te 1050 Brussel, Louizalaan 99

## **1 DE PROCEDURE**

1. De vordering werd ingeleid bij dagvaarding die op 18 november 2016 werd betekend. Het verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst van de vennootschap naar Oostenrijks recht Bombardier Transportation Austria GmbH werd neergelegd op 21 februari 2017.
2. De partijen hebben hun middelen en conclusies voorgedragen in de openbare terechtzitting van 23 februari 2017. De stakingsrechter nam vervolgens de zaak in beraad op 2 maart 2017 waarna de debatten werden gesloten.
3. De bepalingen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken zijn nageleefd.
4. Het vonnis wordt gewezen na tegenspraak.

## **2 DE FEITEN**

5. De feiten, relevant voor de beoordeling van dit dossier kunnen als volgt worden samengevat.
6. De Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn ("De Lijn") heeft op 19 februari 2014 een opdracht gepubliceerd in het Bulletin der Aanbestedingen met referentie 2014-503572 (Stuk II.1 bundel verwerende partij). De procedure betreft een onderhandelingsprocedure met bekendmaking voor de "*levering van ca. 146 lagevloertrams voor entiteiten Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen, incl. strategische wisselstukken.*"

De opdracht werd tevens gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie met referentie 2014/S044-074148 op 4 maart 2014 (Stuk II.1 bundel verwerende partij).

Het bestek nr. "PG0447 00117A -263" is van toepassing op de opdracht (Stuk II.2 bundel verwerende partij).

Punt v) van het bestek (deel 1 – p. 26) beschrijft het verloop van de gunningsprocedure:

- 1. Uitnodiging tot het indienen van een offerte en mogelijkheid tot schriftelijke vraagstelling*
- 2. Indiening van de offerte*
- 3. Beoordeling van de offertes*
- 4. Onderhandelingen*
- 5. Uitnodiging tot het indienen van de BAFO ("Best and final Offer" of beste en finale offerte), gezamenlijk toelichtingsmoment en mogelijkheid tot schriftelijke vraagstelling*
- 6. Indiening van de BAFO*
- 7. Beoordeling van de BAFO's*
- 8. Aanduiding voorkeursbieder (optioneel)*
- 9. Formele Gunningbeslissing*
- 10. Contractsluiting."*

De finale offertes van de inschrijvers moesten worden beoordeeld en gerangschikt op basis van twee gunningscriteria, m.n. een financieel criterium (55/100 punten) en een technisch criterium (45/100 punten).

Vooraleer de ondernemingen een offerte mochten indienen, moesten zij eerst een aanvraag tot deelneming voorleggen. Dit diende uiterlijk op 17 april 2014 te gebeuren.

7. Zowel CAF als Bombardier BE dienden een aanvraag tot deelneming in. Daarnaast dienden ook vijf andere ondernemingen een aanvraag tot deelneming in.

Bij beslissing van De Lijn van 1 oktober 2014 werden o.m. CAF en Bombardier geselecteerd. Zij werden hiervan genotificeerd middels schrijven van 9 oktober 2014.

Bombardier en CAF dienden als enigen op 4 december 2015 een eerste offerte in.

Op 15 januari 2016 werden beide inschrijvers verzocht om toelichting te geven bij hun offerte. Hierop moest uiterlijk op 14 februari 2016 worden gerepliceerd.

Hierna werd er door De Lijn met beide partijen onderhandeld.

8. Op 1 juli 2016 werd door beide inschrijvers een "*best and final offer*"<sup>1</sup> ingediend.

Op 12 september 2016 stelde De Lijn een gunningsverslag op waaruit blijkt dat de offerte van CAF superieur is aan die van Bombardier BE (Stuk II.3 bundel verwerende partij).

Op 5 oktober 2016 besliste de Raad van Bestuur van De Lijn op basis van dit gunningsverslag om de betrokken opdracht aan CAF te gunnen.

9. Bombardier BE diende bij verzoekschrift van 27 oktober 2016 bij de Raad van State een vordering tot schorsing bij uiterste dringende noodzakelijkheid in van de tenuitvoerlegging van voormelde gunningsbeslissing (Stuk II.4 bundel verwerende partij).

10. CAF diende op 10 november 2016 een verzoekschrift tot tussenkomst in in deze procedure (Stuk II.6 bundel verwerende partij).

11. Bij arrest van 29 november 2016 beval de Raad van State de schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de beslissing van de Raad van Bestuur van De Lijn waarbij de voormelde opdracht werd gegund aan CAF (Stuk II.7 bundel verwerende partij). Uit het arrest blijkt dat de Raad van State op het eerste gezicht meent dat De Lijn tekort geschoten is in haar zorgvuldigheidsplicht en plicht tot gelijke behandeling van de inschrijvers, door niet voldoende te onderzoeken waarop het door CAF aangeboden (goedkoper) preventief onderhoud en (hoger) niveau van bedrijfszekerheid (aantal mogelijke gebreken per miljoen gereden kilometers) berusten.

12. De groep Bombardier beschikt over een Europees Octrooi op de uitvinding die erin voorziet om voor een lagevloertram de niet-aangedreven wielstellen én de aangedreven wielstellen te voorzien van een starre as en kleine wielen. Door

---

<sup>1</sup> Vrij vertaald: beste en finale offerte

die uitvinding (het gebruik van een starre as met kleine wielen voor zowel de aangedreven als de niet-aangedreven wielstellen) kan de vloer worden verlaagd op de plaats van de aangedreven wielstellen. Het betreft het Europees Octrooi EP 1 171 336 B1, dat ook geldig is in België (hierna ook: "het Octrooi") (zie Stuk A.2 bundel eisende partijen).

Dit Octrooi werd op 25 april 2000 aangevraagd voor een "Schienenfahrzeug"/ "Rail vehicle"/"Vehicule sur rails" (vertaling: "spoorvoertuig"), met beroep op de prioriteit van AT 71699 (22 april 1999). Er werd geen oppositie aangetekend tegen het Octrooi en het Octrooi werd verleend door het Europees Octrooibureau (EOB) en gepubliceerd op 22 september 2004. Het Octrooi zal verstrijken op 25 april 2020 (zie Stuk A.2 bundel eisende partijen). Het Octrooi werd verleend in het Duits. Een volledig Franse vertaling werd neergelegd bij de Belgische Dienst voor Intellectuele Eigendom (zie Stuk A.3 bundel eisende partijen).

De hoofdconclusie nr. 1 van het octrooi bepaalt:

*"1. Railvoertuig van het lagevloertype waarbij de verschillen in vloerniveau in het gebied van het wielstel (1) en in het niveau van de opstap (18) door in voertuiglangrichting verlopende hellingen (19, 19') worden opgevangen, met het kenmerk dat,*

*a) de wielstellen (1), daarbij inbegrepen de aangedreven wielstellen, zijn met doorgaande wielassen (11) en als kleine wielen uitgevoerd, met een wieldiameter van ongeveer 470 mm tot 560 mm,*

*b) uitgaand van de deuropeningen (18) zijn eventueel hellingen (20) voorzien die dwars op de voertuiglangrichting hellend zijn uitgevoerd, bij voorkeur voor de voertuiglangassen (29) eindigen." (eigen vertaling en benadrukking).*

*Bombardier heeft veel tijd en geld geïnvesteerd in deze inventieve oplossing en het is dan ook logisch dat er een octrooi werd toegekend om deze oplossing te beschermen."*

13. Na kennisname van het gunningsverslag stelde Bombardier vast dat CAF aan De Lijn lagevloertrams heeft aangeboden, met een percentage lage vloer van respectievelijk 97,10%, 97,30%, 99% voor West-Vlaanderen, Antwerpen, Gent (zie pag. 38 van het gunningsverslag, Stuk B.1).

Om dergelijke lagevloertrams te kunnen aanbieden zonder het octrooi van Bombardier te schenden, moest CAF, volgens Bombardier in principe trams met wielstellen zonder starre assen aanbieden. Bombardier meent echter uit het gunningsverslag te kunnen afleiden dat CAF wielstellen aanbiedt met starre assen. Uit de combinatie van de lagevloertram en de starre assen meent Bombardier te kunnen afleiden dat haar Octrooi wellicht werd geschonden.

14. Uit het Europese en Belgische octrooiregister blijkt dat Bombardier AT houdster was van het Europese octrooi nr. EP 1 171 336 B1 ("EP 336" - Stuk IV.1) met de titel "*Schienefahrzeug*".<sup>2</sup> EP 336 is op 25 april 2000 aangevraagd en beroept zich op de prioriteit van de Oostenrijkse octrooiaanvraag AT1999716A van 22 april 1999. De verlening van EP 336 werd gepubliceerd op 22 september 2004 (Stuk IV.1 bundel eisende partij). EP 336 is ook van kracht in België (Stuk IV.3 bundel eisende partij).

15. CAF meent dat EP 336 haar in de eerste plaats niet tegengesteld kan worden en dat dit octrooi bovendien ongeldig is. CAF betwist in hoofdde de ontvankelijkheid van de vordering.

### **3 DE VORDERINGEN VAN PARTIJEN**

#### **3.1 Eisende partijen en de vrijwillig tussenkomende partij verzoeken de stakingsrechter:**

*"In hoofdde:*

- *De vordering van Bombardier Transportation Austria GmbH en van Bombardier Transportation Belgium NV ontvankelijk te verklaren.*
- *De zaak naar de rol te verzenden met het oog op verdere instaatstelling.*
- *De beslissing over de kosten aan te houden.*

*In ondergeschikte orde:*

- *De vordering van Bombardier Transportation Austria GmbH ontvankelijk te verklaren.*
- *De tussen te komen beslissing gemeen te verklaren t.a.v. van Bombardier Transportation Belgium NV.*
- *De zaak naar de rol te verzenden met het oog op verdere instaatstelling.*
- *De beslissing over de kosten aan te houden."*

---

<sup>2</sup> Vrij vertaald: voertuig op rails

3.2 CAF verzoekt de stakingsrechter:

*"Met betrekking tot de hoofdvordering:*

*In hoofdorde*

*De vorderingen van eiseressen Bombardier Transportation Austria GmbH & Co KG en Bombardier Transportation Belgium NV in hun geheel af te wijzen als zijnde onontvankelijk;*

*Eiseressen te veroordelen tot betaling van alle gerechtskosten aan verweersters, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding ten bedrage van EUR 1.440,-;*

*In ondergeschikte orde*

*De zaak naar de rol te verzenden met het oog op verdere instaatstelling;*

*Met betrekking tot de ondergeschikte vordering:*

*In hoofdorde*

*De vorderingen van eiseressen Bombardier Transportation Austria GmbH & Co KG en Bombardier Transportation Belgium NV in hun geheel af te wijzen als zijnde onontvankelijk;*

*Eiseressen te veroordelen tot betaling van alle gerechtskosten aan verweersters, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding ten bedrage van EUR 1.440,-;*

*In ondergeschikte orde*

*De zaak naar de rol te verzenden met het oog op verdere instaatstelling."*

3.3 De Lijn verzoekt de stakingsrechter:

*"de vordering ontoelaatbaar, minstens onontvankelijk te verklaren;*

*Bombardier te veroordelen tot de kosten van het geding, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding, provisioneel begroot op 1.440 EUR."*

En met betrekking tot de tussenkomst:



*"Het verzoekschrift tot vrijwillige tussenkomst van Bombardier Transportation Austria GmbH af te wijzen als onontvankelijk, minstens ontoelaatbaar te verklaren."*

#### **4 DE ONTVANKELIJKHEID**

16. De dagvaarding tot stakingsvordering van 18 november 2016 werd uitgebracht namens twee vennootschappen: enerzijds de vennootschap naar Oostenrijks recht Bombardier Transportation Austria GmbH & Co KG, de beweerdelijke octrooihouder, en anderzijds Bombardier Transportation Belgium NV, een Belgische dochtervennootschap van de Bombardier-groep (Stuk V.2 bundel verwerende partij).

17. Volgens verwerende partijen beschikken geen van beide vennootschappen over de nodige hoedanigheid om dagvaarding tot stakingsvordering wegens inbreuk op het octrooirecht uit te brengen, noch om deze octrooirechten af te dwingen.

##### **4.1 Over de vordering van Bombardier AT**

18. De vennootschap die op 18 november 2016 de dagvaarding tot stakingsvordering heeft betekend en de hoedanigheid van octrooihouder inroept, wordt als volgt gedefinieerd:

##### **OP VERZOEK VAN :**

1. De vennootschap naar Oostenrijks recht **BOMBARDIER TRANSPORTATION AUSTRIA GMBH & CO. KG**, met zetel gevestigd in Oostenrijk, te Hermann-Gebauer Straße 5, 1220 Wenen

De Oostenrijkse vennootschap Bombardier AT, namens wie de dagvaarding tot stakingsvordering op 18 november 2016 werd uitgebracht, werd echter ontbonden op 9 januari 2009.

Dit blijkt uit het Oostenrijkse handelsregister (Stuk III.2 bundel verwerende partij), waarbij Bombardier AT, voluit Bombardier Transportation Austria GmbH & Co KG<sup>3</sup>, werd ontbonden en haar vermogen ten algemene titel werd overgedragen aan een andere vennootschap genaamd Bombardier Holdings

---

<sup>3</sup> Een KG of "Kommanditgesellschaft" is een vorm van commanditaire vennootschap naar Oostenrijks recht, te onderscheiden van de vennootschapsvorm GmbH, die vergelijkbaar is met de Belgische BVBA.

(Austria) GmbH (die vervolgens blijkt haar naam wijzigde in Bombardier Transportation Austria GmbH):

18 Vermögensübernahme gemäß § 142 UGB durch  
Bombardier Holdings (Austria) GmbH  
(FN 202448 v)  
Die Gesellschaft ist aufgelöst und gelöscht.

Vrij vertaald:

*"18 Vermogensovername volgens §142 van het UGB door  
Bombardier Holdings (Austria) GmbH (FN 202448 v)  
De vennootschap is ontbonden en geschrapt."*

Dit uittreksel maakt uitdrukkelijke melding van de schrapping van Bombardier AT uit het Oostenrijkse handelsregister op 9 januari 2009:

18 FIRMA gelöscht  
Bombardier Transportation Austria  
GmbH & Co.KG  
SITZ in  
politischer Gemeinde Wien

Vrij vertaald:

*"18 Vennootschap geschrapt  
Bombardier Transportation Austria GmbH & Co KG  
geregistreerd in de stad Wenen"*

19. Uit het handelsregister blijkt tevens dat Bombardier AT tot 15 november 2007 gevestigd was te Donaufelder Strasse 73-79, 1211 Wenen en van 15 november 2007 tot haar ontbinding op 9 januari 2009 te Hermann Gebauer Strasse 5, 1220 Wenen (Stuk III.2 bundel verwerende partij). Dit adres stemt overeen met het adres opgegeven in de gedinginleidende dagvaarding in deze zaak.

20. Artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat een rechtsvordering niet toegelaten kan worden, indien de eiser geen hoedanigheid heeft en geen belang om deze in te dienen.<sup>4</sup>

Dit is een niet-ontvankelijkheidsgrond, te onderscheiden van een nietigheidsgrond. De niet-ontvankelijkheid is de sanctie voor het optreden in rechte zonder over een rechtsvordering of *ius agendi* te beschikken. Wanneer het *ius agendi* teloor gaat, is de toegang tot de rechter voor de optredende partij afgesloten.<sup>5</sup>

Het bezit van rechtspersoonlijkheid is een vereiste om in rechte op te treden en bijgevolg ook om een dagvaarding tot stakingsvordering uit te brengen. Een fictieve – of in dit geval reeds sinds acht jaar ontbonden – rechtspersoon vermag geen rechten te doen gelden, en al zeker niet inzake een octrooi dat zij in 2009 overgedragen heeft aan een andere vennootschap.

Hieruit volgt dat Bombardier AT geen vorderingsgerechtigde was op 18 november 2016, het moment van dagvaarding, gelet op haar ontbinding en schrapping uit het Oostenrijks ondernemingsregister op 9 januari 2009.

Aangezien de dagvaarding tot stakingsvordering van 18 november 2016 derhalve uitgaat van een vennootschap die reeds sinds acht jaar niet meer bestaat, laat staan enige rechtspersoonlijkheid bezit, moet de stakingsvordering niet-ontvankelijk worden verklaard.

21. Er moet in dit verband een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds de nietigheid van de dagvaarding door een vormgebrek in het *instrumentum* (de procedurele akte) in toepassing van artikel 702 Ger.W., en anderzijds het gebrek aan *ius agendi* (recht tot het instellen van een vordering) zoals vereist door artikel 17 Ger.W.<sup>6</sup>

Aangezien de vorderingen die het voorwerp uitmaken van de dagvaarding uitgaan van de niet-bestaande entiteit Bombardier AT, zijn haar vorderingen niet-

---

<sup>4</sup> "De rechtsvordering kan niet worden toegelaten, indien de eiser geen hoedanigheid en geen belang heeft om ze in te dienen."

<sup>5</sup> Zie o.a. S. Sobrie, "De dunne grens tussen onontvankelijkheid *ratione personae* en nietigheid wegens verkeerde identificatie: een casestudy", *RW* 2014-15, afl. 3, pp. 113-115 en P. Van Orshoven, "Niet-ontvankelijkheid, nietigheid, verval en andere wolfijzers en schietgeweren van het burgerlijk procesrecht" in *Themis Gerechtelijk Privaatrecht*, Brugge, die Keure, 2000, p. 25 e.v.

<sup>6</sup> B. Deconinck, "Naar een afbakening in de sanctieregeling?" in X., *De sanctieregeling in het gerechtelijk recht*, 75-101, 1994.

ontvankelijk. Artikel 861 Ger.W. dat thans door Bombardier wordt ingeroepen, heeft enkel betrekking op de nietigheid van het dagvaardingsexploot als dusdanig, en vindt dan ook geen toepassing in casu.

22. De ontbinding van Bombardier AT wordt bovendien zelf toegegeven door Bombardier in haar conclusie van 15 februari 2017 (randnummer 18):

*“Op 5 december 2008 werd op de aandeelhoudervergadering van de toenmalige vennootschap Bombardier Transportation Austria GmbH & Co. KG beslist deze vennootschap te ontbinden, nadat al haar rechten en plichten waren overgegaan naar haar universele rechtsopvolger Bombardier Holdings (Austria) GmbH, en dit met ingang vanaf 1 januari 2009.”*

In de mededeling van haar octrooigemachtigde aan de Dienst Intellectuele Eigendom tot inschrijving van de huidige houdster Bombardier Transportation Austria GmbH op 30 december 2016, wordt ook gesteld dat Bombardier AT ontbonden werd, en dat er een nieuwe octrooihouder is van EP 336 (Stuk IV.5 bundel verwerende partij):

*“Geachte heer, mevrouw,*

*Inzake bovenvermeld verleend Europees octrooi gevalideerd in België, vestigen wij graag uw aandacht op de volgende punten:*

*a) de ontbinding van Bombardier Transportation Austria GmbH & Co KG;*

*b) de naamswijziging van Bombardier Holdings (Austria) GmbH naar Bombardier Transportation Austria GmbH*

*Mogen wij u vriendelijk verzoeken de nieuwe octrooihouder, Bombardier Transportation Austria GmbH, met spoed in het Belgisch Octrooiregister op te tekenen?”*

Hieruit volgt dat werd gedagvaard in naam van de vorige octrooihouder, hoewel deze niet meer bestaat.

23. Eisende partijen voeren aan dat het “een materiële vergissing” zou betreffen en een verkeerde “vermelding van de vennootschapsvorm”. In contradictie met de eerdere stelling over de ontbinding van Bombardier AT, suggereren eisende

partijen in hun conclusie van 15 februari 2017 (randnummer 24) dat het niet over een ontbinding zou gaan, maar over een wijziging van vennootschapsvorm:

*"Er werd een materiële vergissing begaan door nog steeds de oude vennootschapsvorm (Bombardier Transportation Austria GmbH & Co. KG) te vermelden zoals die in het octrooiregister was opgegeven, i.p.v. de huidige vennootschapsvorm (Bombardier Transportation Austria GmbH)."*

In dezelfde zin heeft Bombardier haar conclusie in de derdenverzetsprocedure ex artikel 19 lid 3 Ger.W. van 27 december 2016 neergelegd in naam van "Bombardier Transportation Austria GmbH (&Co KG)" (Stuk V.5 bundel eisende partij), waarbij zij haakjes toevoegde.

Bombardier scheidt met andere woorden verwarring en poogt verschillende vennootschappen voor te stellen als één niet nader gedefinieerde "entiteit".

De ontbinding ("aufgelöst") en de schrapping ("gelöscht") van de commanditaire vennootschap "Bombardier Transportation Austria GmbH & Co. KG", met ondernemingsnummer FN 222760, op 9 januari 2009 heeft de verdwijning van deze vennootschap tot gevolg (Stuk III.2 bundel verwerende partij).

De volstreekt verschillende vennootschap "Bombardier Transportation Austria GmbH", met ondernemingsnummer FN 202448, bestaat sinds 15 november 2000 en heeft steeds de vennootschapsvorm van een "Gesellschaft mit beschränkter Haftung" (GmbH – vennootschap met beperkte aansprakelijkheid) behouden (Stuk III.3 bundel verwerende partij).

Bombardier roept in randnummer 18 van haar conclusie van 15 februari 2017 in dat het door haar neergelegde uittreksel uit het Oostenrijks handelsregister één uittreksel zou zijn met betrekking tot één onderneming. Haar stuk A4 bevat echter duidelijk twee afzonderlijke uittreksels die achter elkaar geplaatst werden:

- Bombardier Transportation Austria GmbH & Co KG, met ondernemingsnummer FN 222760 (vier pagina's):

- Bombardier Transportation Austria GmbH, met ondernemingsnummer FN 202448 (acht pagina's).

In tegenstelling tot wat Bombardier beweert in randnummer 18 van haar conclusie van 2 februari 2017, gaat het niet over "*één en dezelfde entiteit en onderneming*", maar over twee verschillende vennootschappen waarvan er één ontbonden werd in 2009, in wiens naam op 18 november 2016 dagvaarding uitgebracht werd.

24. Na het tussenvonnis van voorzitter van de Nederlandstalige rechtbank van koophandel Brussel van 29 december 2016, werd er een wijziging van houderschap opgenomen in het Belgisch octrooiregister, die stelt dat niet eiseres Bombardier AT, maar een andere vennootschap genaamd Bombardier (Holdings) Austria GmbH houdster is geworden, die vervolgens haar naam veranderd heeft naar Bombardier Transportation Austria GmbH (Stuk IV.5 en IV.6 bundel verwerende partij).

Deze *post factum* registratie toont aan dat het om twee verschillende vennootschappen gaat. Eisende partij Bombardier AT beschikte noch op het moment van dagvaarding, noch vandaag over de vereiste hoedanigheid als octrooihouder om een vordering tot namaak in te stellen in toepassing van artikel XI.29 en XI.60 van het Wetboek van economisch recht (hierna ook "WER") *juncto* artikel XVII.19 WER.

Uit de wijziging van houderschap blijkt dat Bombardier AT ontbonden werd in 2009. Desondanks werd de stakingsvordering alsnog uitgebracht in naam van Bombardier AT, die over geen *ius agendi* beschikt.

25. De vordering tot staking is dan ook niet-ontvankelijk. Enkel wie juridisch bestaat kan in rechte optreden. Wie juridisch niet bestaat, kan niet in rechte optreden, noch als eiser, noch als verweerder.

#### 4.2 Over de vordering van Bombardier BE

26. Artikel XVII.19, §1 WER beperkt de mogelijkheid om een stakingsvordering in te stellen tot "de personen die een vordering inzake namaak kunnen instellen volgens de bepalingen betreffende het betrokken intellectueel eigendomsrecht."

Volgens artikel XI.60, §2 WER<sup>7</sup> kan enkel de octrooihouder, de vruchtgebruiker of de houder van een gedwongen of exclusieve licentie een vordering inzake namaak instellen:

*"De houder of de vruchtgebruiker van een octrooi kan een vordering inzake namaak instellen.*

*Nochtans mag de houder van een gedwongen licentie toegekend bij toepassing van artikel XI.37, § 1, 1<sup>o</sup>, een vordering inzake namaak instellen indien, na in gebreke gesteld te zijn, de houder of de vruchtgebruiker van het octrooi dergelijke vordering niet instelt.*

*Behoudens andersluidende bepaling in de licentieovereenkomst, is de bepaling van het voorgaande lid eveneens toepasselijk op de houder van een exclusieve licentie.*

*Iedere licentiehouder mag tussenbeide komen in een vordering inzake namaak ingediend door de houder of de vruchtgebruiker van het octrooi teneinde vergoed te worden voor de door hemzelf geleden schade."*

Uit artikel XI.60 WER volgt dat Bombardier BE enkel in de volgende hoedanigheden zou beschikken over een rechtsvordering in geval van octrooi-inbreuk op EP 336:

- a) als houder of vruchtgebruiker;
- b) als houder van een gedwongen licentie, na ingebrekestelling aan en stilzitten van de octrooihouder;
- c) als houder van een exclusieve licentie, na ingebrekestelling aan en stilzitten van de octrooihouder;
- d) bij tussenkomst als gewone licentiehouder, uitsluitend met een vordering tot schadevergoeding.

---

<sup>7</sup> *"De houder of de vruchtgebruiker van een octrooi kan een vordering inzake namaak instellen. Nochtans mag de houder van een gedwongen licentie toegekend bij toepassing van artikel XI.37, § 1, 1<sup>o</sup>, een vordering inzake namaak instellen indien, na in gebreke gesteld te zijn, de houder of de vruchtgebruiker van het octrooi dergelijke vordering niet instelt. Behoudens andersluidende bepaling in de licentieovereenkomst, is de bepaling van het voorgaande lid eveneens toepasselijk op de houder van een exclusieve licentie."*

27. Bombardier BE kan zich op geen van deze hoedanigheden beroepen. In de gedinginleidende dagvaarding en in haar conclusie van 15 februari 2017 roept zij ook geen van deze hoedanigheden in.

Uit het Belgisch octrooiregister blijkt tot op heden dat niet Bombardier BE maar – sinds 30 december 2016 - enkel een derde genaamd "Bombardier Transportation Austria GmbH" houdster is van EP 336 (Stuk IV.6 bundel verwerende partij).

Wat een eventueel statuut als licentienemer betreft, moet een licentie op een octrooi volgens artikel XI.51, §1 WER<sup>8</sup> op straffe van nietigheid schriftelijk worden verleend. Dergelijk geschrift ligt *in casu* niet voor.

In randnummer 30 van haar conclusie van 15 februari 2017 stelt Bombardier dat "*Bombardier Transportation Belgium binnen de Bombardier groep het recht heeft het Octrooi te gebruiken*"<sup>9</sup>, zonder enige verdere verduidelijking of de nodige stavingstukken toe te voegen.

Bombardier legt dus geen enkel stuk voor waaruit zou blijken dat de houdster van EP 336 aan Bombardier BE in verband met dit octrooi enige licentie of enig ander recht toegekend zou hebben.

Overigens kan Bombardier BE niet tussenkomen in onderhavige procedure als gewone licentienemer met een vordering tot schadevergoeding, aangezien het *in casu* een stakingsvordering betreft. Artikel XVII.16 WER sluit duidelijk elke maatregel tot herstel van de door de inbreuk berokkende schade uit van de bevoegdheid van de stakingsrechter.<sup>10</sup>

---

<sup>8</sup> "Een octrooiaanvraag of een octrooi kan, geheel of gedeeltelijk, het voorwerp uitmaken van contractuele licenties voor het Rijk of voor een deel ervan. De licenties kunnen uitsluitend of niet uitsluitend zijn. Ze moeten op straffe van nietigheid bij schriftelijke akte geschieden.". Deze nietigheid is absoluut, zie Y. Van Couter en B. Vanbrabant, *Handboek Licentieovereenkomsten*, Larcier 2008, p. 46: "We benadrukken enkel dat het geschrift geen eenvoudige bewijsvereiste is maar wel degelijk een geldigheidsvoorwaarde voor het negotium. Bijgevolg kan men zich bij de bewijsvoering ook niet beroepen op het begin van bewijs door geschrift of op het bewijs door bekentenis of door eed".

<sup>9</sup> Randnummer 30 van de conclusie van Bombardier d.d. 15 februari 2017

<sup>10</sup> Artikel XVII.16 WER: "De voorzitter kan, wanneer hij de staking beveelt, maatregelen bevelen zoals bepaald in artikel XI.334, §§ 2 tot en met 4, of door het Benelux-Verdrag inzake intellectuele eigendom, naar gelang van het betrokken recht, voor zover deze maatregelen kunnen bijdragen tot de stopzetting van de vastgestelde inbreuk of van de gevolgen ervan, met uitzondering van de maatregelen tot herstel van de schade die door deze inbreuk wordt berokkend."



28. Ook uit het Belgisch octrooiregister<sup>11</sup> blijkt geen licentie (Stuk IV.6 verwerende partij).

Volgens artikel XI.51, §5 WER kan een licentie nochtans pas uitwerking hebben ten aanzien van derden (zoals CAF of De Lijn) na inschrijving ervan in het register.<sup>12</sup>

29. Bombardier voert in haar conclusie van 15 februari 2017 (randnummer 30) aan dat Bombardier BE een "zelfstandig recht" zou hebben om een stakingsvordering in te leiden, op grond van een arrest van het Hof van Justitie in de zaak Hassan<sup>13</sup>, dat evenwel enkel over de registratieverplichting voor Uniemerken gaat.

Conform de Memorie van Toelichting bij artikelen 47 en 48 van de wet op de uitvindingsoctrooien van 28 maart 1984<sup>14</sup>, die thans overgenomen werden in artikelen XI.50 en XI.51 WER, strekt de registratieverplichting in het Belgische octrooirecht enkel tot bescherming van derden-belanghebbenden en niet van de octrooihouder:

*"De noodzaak deze verplichting in te voeren kan niet betwist worden; de ervaring heeft immers geleerd dat een aantal weinig scrupuleuze octrooihouders niet aarzelden meermaals hetzelfde octrooi te verkopen. De derden-belanghebbenden bij een octrooiaanvraag of bij een octrooi dienen zich derhalve ervan te vergewissen, door inzage van het octrooiregister, dat degene met wie ze wensen te handelen wel de ware houder is van het octrooi of van de octrooiaanvraag."*

Of nog, op pagina 40 *in fine* van diezelfde memorie van toelichting:

*"Paragraaf 4 bepaalt dat de verlening van een licentie aan de Dienst moet meegedeeld worden. De rechtvaardiging voor deze bepaling is dezelfde"*

---

<sup>11</sup> Krachtens artikel XI.83, § 4 WER wordt door de Dienst voor de Intellectuele Eigendom (FOD Economie) een register bijgehouden van de Europese octrooien die ook in België gelden.

<sup>12</sup> "Het verlenen van een licentie voor een octrooiaanvraag of voor een octrooi en elke wijziging aangebracht aan het attest voorzien in voorgaande paragraaf kunnen ten opzichte van de Dienst slechts uitwerking hebben en aan derden worden tegengesteld na de inschrijving in het register van het attest of van het wijzigingsattest en wel in de omvang die blijkt uit voormelde attesten. Artikel XI.50, § 6, tweede zin, is van toepassing."

<sup>13</sup> HvJ, C-163/15, 4 februari 2016

<sup>14</sup> MvT Kamer, 4 september 1981, Doc 919 (1980-1981), nr. 1, p. 38-40.

*als voor de overgang van een octrooiaanvraag of van een octrooi: informatie en rechtszekerheid ten aanzien van derden."*

In tegenstelling tot het Uniemerkenrecht, beoogt het Belgische octrooirecht met de registratieverplichting van artikelen XI.50 en XI.51 WER derhalve de bescherming van de derde partijen, niet de bescherming van de octrooihouder.

30. Bombardier BE heeft niet de vereiste hoedanigheid – zij is noch octrooihouder of vruchtgebruiker, noch exclusieve of gedwongen licentienemer – om zich ten aanzien van De Lijn of CAF op EP 336 te beroepen in het kader van deze stakingsvordering. De vordering is derhalve niet-ontvankelijk in hoofde van Bombardier BE.

#### 4.3 Over de vordering in tussenkomst van Bombardier GmbH

31. De vordering in tussenkomst kan enkel als hoofdvordering blijven bestaan indien zij een eigen voorwerp heeft en niet ondergeschikt is aan de hoofdvordering, d.w.z. dat zij niet afhangt van de veroordeling waartoe de hoofdvordering strekt.

De vordering van Bombardier GmbH heeft geen afzonderlijk voorwerp, maar strekt tot precies hetzelfde als de oorspronkelijke vordering. Zij is ook letterlijk ondergeschikt aan deze hoofdvordering, waarbij haar bestaan volstrekt afhangt van het lot van deze laatste vordering.

In dergelijke omstandigheden moet de vordering in tussenkomst het lot van de hoofdvordering volgen.

32. De vordering in tussenkomst is derhalve niet-ontvankelijk.

## **5 DE KOSTEN**

33. Met toepassing van het Koninklijk Besluit van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat bedraagt het basisbedrag (niet in geld waardeerbare vordering) 1.440 euro.

## **6 HET BESCHIKKEND GEDEELTE**

Op grond van de bovenstaande overwegingen neemt de stakingsrechter volgende beslissing.

De stakingsrechter verleent akte aan de vordering tot tussenkomst van de vennootschap naar Oostenrijks recht Bombardier Transportation Austria GmbH.

De stakingsrechter verklaart de vorderingen van eisende partijen en van de vrijwillig tussenkomende partij niet-ontvankelijk.

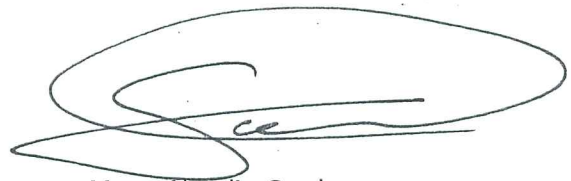
De stakingsrechter veroordeelt eisende partijen en de vrijwillig tussenkomende partij tot de kosten van het geding in hoofde van CAF begroot op 1.440 euro rechtsplegingsvergoeding en in hoofde van de Lijn eveneens begroot op 1.440 euro.

Dit vonnis werd gewezen door mevrouw Natalie Swalens, ondervoorzitter, in vervanging van de voorzitter, wettelijk belet, bijgestaan door mevrouw Martine Vanden Eycken, griffier, op de openbare terechtzitting van de kamer van de voorzitter, zitting houdend zoals in kort geding, in de zaal E-NL van de Nederlandstalige rechtbank van koophandel Brussel, Waterloolaan 70, 1000 Brussel, op

20 APR 2017



Mevr. Martine Vanden Eycken



Mevr. Natalie Swalens